

Шелест Олексій Леонідович
Shelest Oleksii,

канд. екон. наук, доц.,
доцент кафедри економіки та менеджменту,
Навчально-науковий інститут «УПА» ХНУ імені В. Н. Каразіна,
м. Харків, Україна
ORCID ID 0000-0001-8397-9397

ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

У сучасному світі важко уявити сферу відносин між людьми, яка не пов'язана з інформаційними технологіями. На початку 90-х років інформаційно-комунікативні технології почали відігравати значну роль у сфері суспільних відносин. Спрощення доступу до Інтернету зменшило просторові рамки та пришвидшило динаміку суспільних відносин.

Необхідно створити нову модель управління державними справами, оскільки бюрократична система публічного управління в Україні не працює добре в умовах постійно змінюваних і непередбачуваних суспільних відносин. Проблема адаптації української моделі управління до сучасних викликів полягає в тому, що формування інформаційного та громадянського суспільства відбувається в умовах інформаційного протистояння, глобалізації та поточної геополітичної конкуренції.

Актуальність теми полягає в тому, що в процесі діяльності держави росте важливість та роль інформаційних технологій як інструменту для формування управлінських рішень. Цей інструмент призначений для забезпечення реалізації функцій держави та підвищення її ефективності.

На державне управління покладаються ключові функції, що обумовлені об'єктивними закономірностями. Виконання цих функцій забезпечує належне функціонування держави, включаючи вчинення дій та прийняття рішень, спрямованих на підтримку ефективної роботи органів державного управління, регулювання управлінських відносин, що виникають у процесі виконання повноважень органів виконавчої влади, забезпечення режиму державної діяльності та інше.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) революціонізують парадигму державного управління, і це створює необхідність для органів влади розробляти нові методи та стратегії діяльності, щоб ефективно функціонувати в умовах інформаційного суспільства. Використання ІКТ дозволяє здійснювати як внутрішнє, так і зовнішнє державне управління, створюючи основу для сучасного та інноваційного адміністрування. Органи влади повинні активно адаптувати свою діяльність до цих змін, впроваджуючи передові технології та вдосконалюючи свої стратегії, щоб забезпечити ефективність та конкурентоспроможність в умовах постійної трансформації інформаційного середовища.

Сьогодні не існує чітко визначеної класифікації електронної взаємодії між державою та суспільством. У *таблиці* наводиться найбільш вживана класифікація електронної взаємодії різних учасників у межах системи електронного уряду [1].

Наведені класифікації, незважаючи на їхню невичерпність, вказують на різні аспекти систем електронного урядування, які привертають увагу західних дослідників. Існує розрізнення між різними секторами взаємодії, що визначаються між органами державного управління (G2G), між державою і бізнесом (G2B) і між державою та громадянами (G2C). Деякі вчені також включають у цей перелік четвертий сектор: взаємодію між державою та держслужбовцями (G2E).

Класифікація взаємодії різних учасників у межах системи електронного уряду

Види взаємодії	Характеристики взаємодії
Громадяни – Система	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Реєстрація та авторизація.</i> Громадяни мають можливість реєстрації в системі та авторизації для отримання доступу до послуг. 2. <i>Заповнення та подання документів.</i> Громадяни можуть електронно заповнювати та подавати різноманітні документи через систему. 3. <i>Отримання інформації.</i> Забезпечення можливості громадян отримувати інформацію щодо їхніх прав, обов'язків та стану поданих документів. 4. <i>Оплата онлайн.</i> Можливість здійснення онлайн-платежів за надані послуги або оплати штрафів та податків. 5. <i>Захист особистої інформації.</i> Забезпечення високого рівня конфіденційності та захисту особистих даних громадян.
Підприємства – Система	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Електронне ведення обліку.</i> Підприємства мають можливість вести облік своїх фінансових операцій та документів через систему. 2. <i>Електронна подача звітності.</i> Забезпечення можливості електронного подання різних звітів та документів для відповідності законодавству. 3. <i>Онлайн-спілкування з податковими органами.</i> Можливість взаємодії з податковими органами через систему для вирішення питань оподаткування. 4. <i>Електронні торги та закупівлі.</i> Забезпечення можливості проведення торгів та закупівель через електронні платформи. 5. <i>Прийняття електронних платежів.</i> Можливість приймати онлайн-платежі від клієнтів за надані товари та послуги.
Владні органи – Система	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Електронне прийняття та обробка звернень.</i> Можливість приймати звернення від громадян через систему та ефективно їх обробляти. 2. <i>Електронні консультації.</i> Забезпечення можливості надання консультацій громадянам через електронні канали зв'язку. 3. <i>Електронне прийняття та реєстрація заяв.</i> Можливість електронного прийняття та реєстрації заяв громадян на отримання різних послуг. 4. <i>Моніторинг ефективності послуг.</i> Забезпечення можливості моніторингу якості та ефективності наданих послуг через систему. 5. <i>Електронний обмін інформацією між владними органами.</i> Створення системи обміну інформацією між різними владними структурами для оптимізації роботи.

На сьогоднішній день існує безліч тлумачень терміну «Електронний уряд» щодо держави і всього стану такого нового уряду. Основна причина полягає в тому, що визначення поняття «Електронний уряд» формується відповідно до різних принципів.

Деякі автори вважають за краще описові визначення, акцентуючи при цьому увагу на перетвореннях, що відбуваються як в самому суспільстві, так і в окремих структурах, в процесі впровадження «електронного управління». Деякі автори керуються тільки

практичною стороною «електронного управління» і розкривають різні варіанти використання деяких його інструментів.

Інші формулювання пов'язані з технічними рішеннями та максимізацією адміністративної ефективності. Кожен з цих принципів показує різні аспекти того, як працює «електронне управління», тому виглядає по-своєму переконливо.

Вчені розглядають термін «Електронне урядування» з юридичної точки зору таким чином: Романчук О. З. визначає «Електронне урядування» як модель управління, в якій передбачено сукупність внутрішніх та зовнішніх зв'язків, які відображають можливості впровадження їх у різних сферах як публічно-правового, так і приватно-правового характеру [2]. Сопілко І. М. та Сай Р. Є. визначили «електронне управління» як використання інформаційних і телекомунікаційних технологій у державних адміністраціях у сукупності з проведенням організаційних змін і набуттям нових навичок, спрямованих на поліпшення суспільних служб і демократичних процесів, а також посилення підтримки державної політики [3].

Сучасний розвиток електронного урядування сприяє підвищенню ефективності та якості надання адміністративних послуг як однієї з найважливіших функцій держави, зниженню корупції, адміністративного тягаря для громадян та бізнесу, а також сприяє посиленню демократії та конкурентоспроможності країн на світовому рівні. [4].

У зв'язку з цим вдосконалення адміністративної діяльності в нашій країні повинно включати:

- структурну і функціональну реформи адміністративної системи для усунення дублювання при виконанні функцій адміністративними структурами;

- демократію в управлінні, зміну точки зору щодо ролі та значення громадських інституцій, надання їм повноважень вирішувати локальні проблеми та права брати участь у прийнятті державних рішень;

- автоматизацію процедур державного управління, щоб зменшити ймовірність свавілля державних службовців, боротися з корупцією та зміцнити інститути самоврядування, функціонування такої системи професійної освіти державних службовців дозволить випускникам вузів мати можливість виконувати службові обов'язки без перепідготовки та підвищення кваліфікації;

- уведення автоматизованих інформаційно-аналітичних систем; створення вигляду державного службовця за допомогою розробки і застосування кодексу його поведінки.

Крім того, вважається, що необхідно створити систему показників якості державних і муніципальних послуг, а також систематично проводити моніторинг, щоб оцінити мотивацію діяльності управлінських структур.

У реальному світі дуже важливо, щоб громадськість оцінила ефективність державного управління. Ця оцінка залежить від того, наскільки важливі інтереси та потреби окремих громадян, а також суспільства в цілому.

В ході цих змін адміністративні органи намагаються скоротити ряд процесів і процедур, що вимагають безпосередньої участі громадян. Для цього вони використовують різні технічні рішення щодо стандартизації та інтеграції державних інформаційних систем. Такий процес характеризує «стрибок» держави до нової якості – так званого «електронного управління».

Таким чином, очевидно, що електронний уряд може змінити традиційний характер державного управління, зробити його більш прозорим та відкритим для громадськості. Крім того, електронний уряд не тільки сприяє нормальному розвитку бізнесу, поліпшенню інвестиційного клімату та економічному зростанню, але й забезпечує справжню участь громадян у політичному процесі.

Список використаних джерел:

1. Про заходи щодо посилення контролю за обґрунтованістю проектів інформатизації діяльності центральних органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.02.1998 № 160. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-98-%D0%BF#Text>

2. Романчук О. З. Електронне урядування: конституційно-правове дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Ужгород, 2020. 22 с.
3. Сопілко І. М., Сай Р. Є. Електронне урядування, як елемент електронної демократії в Україні. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2020. Т. 2. № 55. С. 102–107. URL: http://law.nau.edu.ua/images/Наука/Науковий_jurnal/2020/2-55/16.pdf
4. Чукот С. А., Загвойська О. В., Цимбаленко Я. Ю. Основи електронного урядування : Електрон. мережне навч. вид. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 268 с.